

“Sevmek” ve “Sevgi” ye bir de bu açıdan bakın

Diyorsun: Benim taamlara, nefsim, refikama, valideynime, evladıma, ahabıma, evliyaya, enbiyaya, güzel şeylere, bahara, dünyaya müteallik ayrı ayrı muhtelif muhabbetlerimin –Kur’an’ın emrettiği tarzda olsa– neticeleri, faydaları nedir? Günümüz İslam âlimlerinden Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri Risale-i Nur adlı Kur’an tefsirinde “Muhabbet-Sevgi” konusunu da geniş olarak işlemiştir. Bediüzzaman Hazretleri; Sözler kitabınının 32. Söz bölümünde “Sevme” kavramının Allah’ın emrettiği tarzda nasıl olması gerektiğini anlatmıştır.

*****

RİSALE-İ NUR KÜLLİYATI – SÖZLER KİTABI – OTUZ İKİNCİ SÖZ’DEN ALINMIŞTIR

Mühim Bir Sual:

Diyorsunuz ki: “Muhabbet, ihtiyarî değil. Hem ihtiyac-ı fıtrîye binaen leziz taamları ve meyveleri severim. Peder ve valide ve evlatlarımı severim. Refika-i hayatımı severim. Dost ve ahablarımı severim. Enbiya ve evliyayı severim. Hayatımı, gençliğimi severim. Baharı ve güzel şeyleri ve dünyayı severim. Nasıl bunları sevmeyeceğim? Nasıl bütün bu muhabbetleri, Cenab-ı Hakk’ın zat ve sıfat ve esmasına verebilirim? Bu ne demektir?”

Elcevap: Dört nükteyi dinle.

Birinci Nükte: Muhabbet, çendan ihtiyarî değil.

Fakat ihtiyar ile muhabbetin yüzü, bir mahubdan diğer bir mahbuba dönebilir. Mesela, bir mahbubun çirkinliğini göstermekle veyahut asıl lâyıf-ı muhabbet olan diğer bir mahbuba perde veya âyine olduğunu göstermekle muhabbetin yüzü, mecazî mahubdan hakiki mahbuba çevrilebilir.

İkinci Nükte: Ta’dad ettiğin sevdiklerini, sevme demiyoruz. Belki onları Cenab-ı Hakk’ın hesabına ve onun muhabbeti namına sev, deriz.

Mesela, leziz taamları, güzel meyveleri; Cenab-ı

Hakk’ın ihsanı ve o Rahman-ı Rahîm’in in’amı cihetinde sevmek, Rahman ve Mün’im isimlerini sevmektir hem manevî bir şükürdür. Şu muhabbet, yalnız nefis hesabına olmadığını ve Rahman namına olduğunu gösteren; meşru dairesinde kanaatkârane kazanmak ve mütefekkirane, müteşekkirane yemektir.

Hem peder ve valideyi şefkat ile teçhiz eden ve seni onların merhametli elleriyle terbiye ettiren hikmet ve rahmet hesabına onlara hürmet ve muhabbet, Cenab-ı Hakk’ın muhabbetine aittir. O muhabbet ve hürmet, şefkat lillah için

olduğuna alâmeti şudur ki: Onlar ihtiyar oldukları ve sana hiçbir faydaları kalmadığı ve seni zahmet ve meşakkate attıkları zaman, daha ziyade muhabbet ve merhamet ve şefkat etmektedir.

اِمَامٌ يَبْدُو غَنًّا عِنْدَكَ الْكَبِيرِ اَحَدُهُمْ سَاوٍ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ
âyeti beş mertebe hürmet ve şefkate evladı davet etmesi, Kur'an'ın nazarında valideynin hukukları ne kadar ehemmiyetli ve ukukları ne derece çirkin olduğunu gösterir. Madem peder kimseyi değil, yalnız veledinin kendinden daha ziyade iyi olmasını ister. Ona mukabil veled dahi pedere karşı hak dava edemez. Demek, valideyn ve veled ortasında fıtraten sebab-i münakaşa yok. Zira münakaşa, ya gıpta ve hasedden gelir, pederde oğluna karşı o yok. Veya münakaşa, haksızlıktan gelir, veledin hakkı yoktur ki pederine karşı hak dava etsin. Pederini haksız görse de ona isyan edemez. Demek, pederine isyan eden ve onu rencide eden, insan bozması bir canavardır.

Ve evlatlarını; o Zat-ı Rahîm-i Kerîm'in hediyesi olduğu için kemal-i şefkat ve merhamet ile onları sevmek ve muhafaza etmek, yine Hakk'a aittir. Ve o muhabbet ise Cenab-ı Hakk'ın hesabına olduğunu gösteren alâmet ise vefatlarında sabır ile şükürdür, meyusane feryat etmemektir. "Hâlık'ımın benim nezaretine verdiği sevimli bir mahluku idi, bir memlûkü idi, şimdi hikmeti iktiza etti, benden aldı, daha iyi bir yere götürdü. Benim o memlûkte bir zahirî hissem varsa hakiki bin hisse onun Hâlık'ına aittir. اَلْحُكْمُ لِلَّهِ " deyip teslim olmaktır.

Hem dost ve ahbab ise eğer onlar iman ve amel-i salih sebebiyle Cenab-ı Hakk'ın dostları iseler اَلْحُبُّ فِي اللّٰهِ سِرِّرِنَا o muhabbet dahi Hakk'a aittir.

Hem refika-i hayatını; rahmet-i İlahiyenin munis, latîf bir hediyesi olduğu cihetiyle sev ve muhabbet et. Fakat çabuk bozulan hüsn-ü suretine muhabbetini bağlama. Belki kadının en cazibedar, en tatlı güzelliği, kadınlığa mahsus bir letafet ve nezaket içindeki hüsn-ü sîretidir. Ve en kıymettar ve en şirin cemali ise ulvi, ciddi, samimi, nurani şefkatidir. Şu cemal-i şefkat ve hüsn-ü sîret, âhir hayata kadar devam eder, ziyadeleşir. Ve o zaîfe, latîfe mahlukun hukuk-u hürmeti, o muhabbetle muhafaza edilir. Yoksa hüsn-ü suretin zevaliyle, en muhtaç olduğu bir zamanda biçare hakkını kaybeder.

Hem enbiya ve evliyayı sevmek, Cenab-ı Hakk'ın makbul ibadı olmak cihetiyle, Cenab-ı Hakk'ın namına ve hesabınadır ve o nokta-i nazardan ona aittir.

Hem hayatı; Cenab-ı Hakk'ın insana ve sana verdiği en kıymettar ve hayat-ı bâkiyeyi kazandıracak bir sermaye ve bir define ve bâki kemalâtın cihazatını câmi' bir hazine cihetiyle onu sevmek, muhafaza etmek, Cenab-ı Hakk'ın hizmetinde istihdam etmek, yine o muhabbet bir cihette Mabud'a aittir.

Hem gençliğin letafetini, güzelliğini; Cenab-ı Hakk'ın latîf, şirin, güzel bir nimeti nokta-i nazarından istihsan etmek, sevmek, hüsn-ü istimal etmek, şâkirane bir nevi muhabbet-i meşruadır.

Hem baharı; Cenab-ı Hakk'ın nurani esmalarının en latîf, güzel nakışlarının sahifesi ve Sâni'-i Hakîm'in antika sanatının en müzeyyen ve şaşaalı bir meşher-i sanatı olduğu cihetiyle mütefekkirane sevmek Cenab-ı Hakk'ın esmasını sevmektir.

Hem dünyayı; âhiretin mezraası ve esma-i İlahiyenin âyinesi ve Cenab-ı Hakk'ın mektubatı ve muvakkat bir misafirhanesi cihetinde sevmek –nefs-i emmare karışmamak şartıyla– Cenab-ı Hakk'a ait olur.

Elhasıl: Dünyayı ve ondaki mahlukatı

mana-yı harfiyle sev. Mana-yı ismiyle sevme. "Ne kadar güzel yapılmış." de. "Ne kadar güzeldir." deme. Ve kalbin bâtınına, başka muhabbetlerin girmesine meydan verme. Çünkü bâtın-ı kalp, âyine-i Samed'dir ve ona mahsustur. اَللّٰهُمَّ اَرَزُقْنَا حُبَّكَ وَ حُبَّ مَا يُقَرَّبُنَا de.

İşte bütün ta'dad ettiğimiz muhabbetler, eğer bu suretle olsa hem elemsiz bir lezzet verir hem bir cihette zevalsiz bir visaldir. Hem muhabbet-i İlahiyeyi ziyadeleştirir. Hem meşru bir muhabbettir. Hem ayn-ı lezzet bir şükürdür. Hem ayn-ı muhabbet bir fikirdir.

Mesela, nasıl ki bir padişah-ı âlî, (*Hâşiye – Bir zaman iki aşiret reisi, bir padişahın huzuruna girmişler, yazılan aynı vaziyette bulunmuşlar.*) sana bir elmayı ihsan etse o elmaya iki muhabbet ve onda iki lezzet var:

Biri; elma, elma olduğu için sevilir ve elmaya

mahsus ve elma kadar bir lezzet var. Şu muhabbet padişaha ait değil. Belki huzurunda o elmayı ağzına atıp yiyen adam, padişahı değil, elmayı sever ve nefesine muhabbet eder. Bazen olur ki padişah o nefis-perverane olan muhabbeti beğenmez, ondan nefret eder. Hem elma lezzeti dahi cüz'îdir. Hem zeval bulur; elmayı yedikten sonra o lezzet dahi gider, bir teessüf kalır.

İkinci muhabbet ise elma içindeki, elma ile

gösterilen iltifatat-ı şahanedir. Güya o elma, iltifat-ı şahanenin numunesi ve mücessemidir diye başına koyan adam, padişahı sevdiğini izhar eder. Hem iltifatın gılaflı olan o meyvede öyle bir lezzet var ki bin elma lezzetinin fevkindedir. İşte şu lezzet ayn-ı şükrandır. Şu muhabbet, padişaha karşı hürmetli bir muhabbettir.

Aynen onun gibi bütün nimetlere ve meyvelere, zatlara için muhabbet edilse, yalnız maddî lezzetleriyle gafilane telezzüz etse o muhabbet nefsanîdir. O lezzetler de geçici ve elemlidir. Eğer Cenab-ı Hakk'ın iltifatat-ı rahmeti ve ihsanatının meyveleri cihetiyle sevse ve o ihsan ve iltifatatın derece-i lütuflarını takdir etmek suretinde kemal-i iştiha ile lezzet alsın hem manevî bir şükür hem elemsiz bir lezzettir.

Üçüncü Nükte: Cenab-ı Hakk'ın esmasına karşı olan

muhabbetin tabakatı var: Sâbıkan beyan ettiğimiz gibi; bazen âsâra muhabbet suretiyle esmayı sever. Bazen esmayı, kemalât-ı İlahiyenin unvanları olduğu cihetle sever. Bazen insan, câmiyyet-i mahiyet cihetiyle hadsiz ihtiyacat noktasında esmaya muhtaç ve müştak olur ve o ihtiyaçla sever.

Mesela, sen bütün şefkat ettiğin akraba ve fukara ve zayıf ve muhtaç mahlukata karşı, âcizane istimdad ihtiyacını hissettiğin halde; biri çıkarsa, istediğin gibi onlara iyilik etse o zatın in'am edici unvanı ve kerîm ismi ne kadar senin hoşuna gider, ne kadar o zatı, o unvan ile seversin. Öyle de yalnız Cenab-ı Hakk'ın Rahman ve Rahîm isimlerini düşün ki sen sevdiğin ve şefkat ettiğin bütün mü'min âbâ ve ecdadını ve akraba ve ahbabını dünyada nimetlerin envayıyla ve cennette enva-ı lezaiz ile ve saadet-i ebediyede onları sana gösterip ve kendini onlara göstermesiyle mesud ettiği cihette o Rahman ismi ve Rahîm unvanı, ne kadar sevmeye lâyıktırlar ve ne derece o iki isme ruh-u beşer muhtaç olduğunu kıyas edebilirsin. Ve ne derece اَللّٰهُمَّ اَرَزُقْنَا حُبَّكَ وَ حُبَّ مَا يُقَرَّبُنَا yerindedir anlarsın.

Hem alâkadar olduğun ve perişanîyetlerinden müteessir olduğun senin bir nevi hanen ve içindeki mevcudat, senin o hanenin ünsiyetli levazımatı ve sevimli müzeyyenatı hükmünde olan dünyayı ve içindeki

mahlukatı kemal-i hikmet ile tanzim ve tedbir ve terbiye eden zatın Hakîm ismine ve Mürebbi unvanına senin ruhun ne kadar muhtaç, ne kadar müştak olduğunu dikkat etsen anlarsın.

Hem bütün alâkadar olduğun ve zevalleriyle müteellim olduğun insanları, mevtleri hengâmında adem zulûmatından kurtarıp şu dünyadan daha güzel bir yerde yerleştiren bir zatın Vâris, Bâis isimlerine, Bâki, Kerîm, Muhyî ve Muhsin unvanlarına ne kadar ruhun muhtaç olduğunu dikkat etsen anlarsın.

İşte insanın mahiyeti ulviye, fıtratı câmia olduğundan binler enva-ı hâcat ile bin bir esma-i İlahiyeye, her bir ismin çok mertebelerine fıtraten muhtaçtır. Muzaaf ihtiyaç, iştiyaktır. Muzaaf iştiyak, muhabbettir. Muzaaf muhabbet dahi aşktır. Ruhun tekemmülâtına göre meratib-i muhabbet, meratib-i esmaya göre inkişaf eder. Bütün esmaya muhabbet dahi –çünkü o esma Zat-ı Zülcelal’in unvanları ve cilveleri olduğundan– muhabbet-i zatiyeye döner.

Şimdi yalnız numune olarak bin bir esmadan yalnız Adl ve Hakem ve Hak ve Rahîm isimlerinin bin bir mertebelerinden bir mertebeyi beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Hikmet ve adl içindeki Rahmanu’r-Rahîm ve Hak ismini a’zamî bir dairede görmek istersen şu temsile bak: Nasıl ki bir orduda dört yüz muhtelif taifeler bulunduğunu farz ediyoruz ki her bir taife beğendiği elbiseleri ayrı, hoşuna gittiği erzakı ayrı, rahatla istimal edeceği silahları ayrı ve mizacına deva olacak ilaçları ayrı oldukları halde; bütün o dört yüz taife, ayrı ayrı takım, bölük tefrik edilmeyerek belki birbirine karışık olduğu halde onları kemal-i şefkat ve merhametinden ve hârikulâde iktidarından ve mu’cizane ilim ve ihatasından ve fevkalâde adalet ve hikmetinden, misilsiz bir tek padişah onların hiçbirini şaşırılmayarak, hiçbirini unutmuyarak bütün ayrı ayrı onlara lâyük elbise, erzak, ilaç ve silahlarını muînsiz olarak bizzat kendisi verse o zat acaba ne kadar muktedir, müşfik, âdil, kerîm bir padişah olduğunu anlarsın. Çünkü bir taburda on milletten efrad bulunsa onları ayrı ayrı giydirmek ve teçhiz etmek çok müşkül olduğundan bilmeceburiye, ne cinsten olursa olsun, bir tarzda teçhiz edilir.

İşte öyle de Cenab-ı Hakk’ın adl ve hikmet içindeki ism-i Hak ve Rahmanu’r-Rahîm’in cilvesini görmek istersen bahar mevsiminde zeminin yüzünde çadırları kurulmuş, muhteşem dört yüz bin milletten mürekkep nebatat ve hayvanat ordusuna bak ki bütün o milletler, o taifeler, birbiri içinde oldukları halde, her birinin libası ayrı, erzakı ayrı, silahı ayrı, tarz-ı hayatı ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı oldukları halde ve o hâcatlarını tedarik edecek iktidarları ve o metalibi isteyecek dilleri olmadığı halde, daire-i hikmet ve adl içinde, mizan ve intizam ile Hak ve Rahman, Rezzak ve Rahîm, Kerîm unvanlarını seyret, gör. Nasıl hiçbirini şaşırılmayarak, unutmuyarak, iltibas etmeyerek terbiye ve tedbir ve idare eder.

İşte, böyle hayret verici muhit bir intizam ve mizan ile yapılan bir işe, başkalarının parmakları karışabilir mi? Vâhid-i Ehad, Hakîm-i Mutlak, Kâdir-i külli şey’den başka, bu sanata, bu tedbire, bu rububiyete, bu tedvire hangi şey elini uzatabilir? Hangi sebep müdahale edebilir?

Dördüncü Nükte:

Diyorsun: Benim taamlara, nefsime, refikama, valideynime, evladıma, ahabıma, evliyaya, enbiyaya, güzel şeylere, bahara, dünyaya müteallik ayrı ayrı muhtelif muhabbetlerimin –Kur’an’ın emrettiği tarzda olsa– neticeleri, faydaları nedir?

Elcevap: Bütün neticeleri beyan etmek için büyük bir kitap yazmak lâzım gelir. Şimdilik yalnız icmalen bir iki neticeye işaret edilecek. Evvela, dünyadaki muaccel neticeleri beyan edilecek. Sonra âhirette tezahür eden neticeleri zikredilecek. Şöyle ki: Sâbıkan beyan edildiği gibi ehl-i gaflet ve ehl-i dünya tarzında ve nefis hesabına olan muhabbetlerin; dünyada belaları, elemeleri, meşakkatleri çoktur. Safaları, lezzetleri, rahatları azdır. Mesela şefkat, acz yüzünden elemli bir musibet olur. Muhabbet, firak yüzünden belalı bir hırsat olur. Lezzet, zeval yüzünden zehirli bir şerbet olur. Âhirette ise Cenab-ı Hakk'ın hesabına olmadıkları için ya faydasızdır veya azaptır. (Eğer harama girmiş ise)

Sual: Enbiya ve evliyaya muhabbet, nasıl faydasız kalır?

Elcevap: Ehl-i Teslis'in İsa aleyhisselâma ve Râfızîlerin Hazret-i Ali radiyallahu anha muhabbetleri faydasız kaldığı gibi.

Eğer o muhabbetler, Kur'an'ın irşad ettiği tarzda ve Cenab-ı Hakk'ın hesabına ve muhabbet-i Rahman namına olsalar o zaman hem dünyada hem âhirette güzel neticeleri var.

Amma dünyada ise **leziz taamlara, güzel meyvelere muhabbetin**, elemsiz bir nimet ve ayn-ı şükür bir lezzettir.

Nefsine muhabbet ise: Ona acımak, terbiye etmek, zararlı hevesattan men'etmektir. O vakit nefis sana binmez, seni hevasına esir etmez. Belki sen nefisine binersin. Onu hevaya değil, hüdaya sevk edersin.

Refika-i hayatına muhabbetin, madem hüsn-ü sîret ve maden-i şefkat ve hediye-i rahmet olduğuna bina edilmiş. O refikaya samimi muhabbet ve merhamet edersen o da sana ciddi hürmet ve muhabbet eder. İkiniz ihtiyar oldukça o hal ziyadeleşir, mesudane hayatını geçirirsin. Yoksa hüsn-ü surete muhabbet nefsanî olsa o muhabbet çabuk bozulur, hüsn-ü muaşeretini de bozar.

Peder ve valideye karşı muhabbetin, Cenab-ı Hak hesabına olduğu için hem bir ibadet hem de onlar ihtiyarlandıkça hürmet ve muhabbeti ziyadeleştirirsin. En âlî bir his ile en merdane bir himmet ile onların tûl-ü ömrünü ciddi arzu edip bekalarına dua etmek, tâ onların yüzünden daha ziyade sevap kazanayım diye samimi hürmetle onların elini öpmek, ulvi bir lezzet-i ruhanî almaktır. Yoksa nefsanî, dünya itibarıyla olsa onlar ihtiyar oldukları ve sana bâr olacak bir vaziyete girdikleri zaman; en süflî ve en alçak bir his ile vücudlarını istiskal etmek, sebab-i hayatın olan o muhterem zatların mevtlerini arzu etmek gibi vahşi, kederli, ruhanî bir elemdir.

Evladına muhabbet ise: Cenab-ı Hakk'ın senin nezaretine ve terbiyene emanet ettiği sevimli, ünsiyetli o mahluklara muhabbet ise saadetli bir muhabbet, bir nimettir. Ne musibetleriyle fazla elem çekersin, ne de ölümleriyle meyasane feryat edersin. Sâbıkan geçtiği gibi onların Hâlıkları hem Hakîm hem Rahîm olduğundan onlar hakkında o mevt bir saadettir, dersin. Senin hakkında da onları sana veren zatın rahmetini düşünürsün, firak eleminden kurtulursun.

Ahbablara muhabbetin ise: Madem lillah içindir. O ahbabların firakları, hattâ ölümleri, sohbetinize ve uhuvvetinize mani olmadığı için o manevî muhabbet ve ruhanî irtibattan istifade edersin. Ve mülakat lezzeti daimî olur. Lillah için olmazsa bir günlük mülakat lezzeti, yüz günlük firak elemi netice verir. (Hâşiye – **Lillah için bir saniye mülakat, bir senedir. Dünya için olsa bir sene, bir saniyedir.**)

Enbiya ve evliyaya muhabbetin ise: Ehl-i gaflete

karanlıklı bir vahşetgâh görünen âlem-i berzah, o nuranilerin vücudlarıyla tenevvür etmiş menzilgâhları suretinde sana görüldüğü için o âleme gitmeye tevahhuş, tedehhüş değil belki bilakis temayül ve iştiyak hissini verir, hayat-ı dünyeviyele lezzetini kaçırmaz. Yoksa onların muhabbeti, ehl-i medeniyetin meşahir-i insaniyeye muhabbeti nevinden olsa o kâmil insanların fena ve zevallerini ve mazi denilen mezar-ı ekberinde çürümelerini düşünmekle, elemli hayatına bir keder daha ilâve eder. Yani "Öyle kâmilleri çürüten bir mezara, ben de gideceğim." diye düşünür; mezaristana endişeli bir nazarla bakar, "Âh!" çeker. Evvelki nazarda ise cisim libasını mazide bırakıp kendileri istikbal salonu olan berzah âleminde kemal-i rahatla ikametlerini düşünür, mezaristana ünsiyetkârane bakar.

Hem güzel şeylere muhabbetin, madem Sâni'leri hesabınadır. "Ne güzel yapılmışlar." tarzındadır. O muhabbetin bir leziz tefekkür olduğu halde hüsün-perest, cemal-perest zevkinin nazarını daha yüksek daha mukaddes ve binler defa daha güzel cemal mertebelerinin definelerine yol açar, baktırır. Çünkü o güzel âsârdan ef'al-i İlahiyenin güzelliğine intikal ettirir. Ondan esmanın güzelliğine, ondan sıfâtın güzelliğine, ondan Zat-ı Zülcelal'in cemal-i bîmisaline karşı kalbe yol açar. İşte bu muhabbet bu surette olsa hem lezzetlidir hem ibadettir ve hem tefekkürdür.

Gençliğe muhabbetin ise: Madem Cenab-ı Hakk'ın güzel bir nimeti cihetinde sevmişsin elbette onu ibadette sarf edersin, sefahette boğdurup öldürmezsin. Öyle ise o gençlikte kazandığın ibadetler, o fâni gençliğin bâki meyveleridir. Sen ihtiyarlandıkça gençliğin iyilikleri olan bâki meyvelerini elde ettiğin halde, gençliğin zararlarından, taşkınlıklarından kurtulursun. Hem ihtiyarlıkta daha ziyade ibadete muvaffakiyet ve merhamet-i İlahiyeye daha ziyade liyakat kazandığını düşünürsün. Ehl-i gaflet gibi beş on senelik bir gençlik lezzetine mukabil, elli senede "Eyvah gençliğim gitti!" diye teessüf edip gençliğe ağlamayacaksın. Nasıl ki öylelerin birisi demiş:
لَا يَتَّوْبُ إِلَّا الْيَوْمَ لَا يَخِيرُهُ بِمَا فَعَلَ إِلَّا الْيَوْمَ
Yani keşke gençliğim bir gün dönse idi ihtiyarlık benim başıma neler getirdiğini şekva ederek haber verecektim.

Bahar gibi ziynetli meşherlere muhabbet ise: Madem sanat-ı İlahiyeyi seyran itibarıyla. O baharın gitmesiyle temaşa lezzeti zâil olmaz. Çünkü bahar, yaldızlı bir mektup gibi verdiği manaları her vakit temaşa edebilirsin. Senin hayalin ve zaman, ikisi de sinema şeritleri gibi sana o temaşa lezzetini idame ettirmekle beraber o baharın manalarını, güzelliklerini sana tazelandirirler. O vakit muhabbetin esefli, elemli, muvakkat olmaz. Lezzetli, safalı olur.

Dünyaya muhabbetin ise: Madem Cenab-ı Hakk'ın namınadır. O vakit dünyanın dehşetli mevcudatı, sana ünsiyetli bir arkadaş hükmüne geçer. Mezraa-i âhiret cihetiyle sevdiğin için her şeyinde, âhirete fayda verecek bir sermaye, bir meyve alabilirsin. Ne musibetleri sana dehşet verir, ne zeval ve fenası sana sıkıntı verir. Kemal-i rahatla o misafirhanede müddet-i ikametini geçirirsin. Yoksa ehl-i gaflet gibi seversen yüz defa sana söylemişiz ki sıkıntılı, ezici, boğucu, fenaya mahkûm, neticesiz bir muhabbet içinde boğulur, gidersin. İşte bazı mahubların, Kur'an'ın irşad ettiği surette olduğu vakit, her birisinden yüzde ancak bir letafetini gösterdik. Kur'an'ın gösterdiği yolda olmazsa yüzden bir mazarratına işaret ettik. Şimdi şu mahubların dâr-ı bekada, âlem-i âhirette, Kur'an-ı Hakîm'in

âyât-ı beyyinatıyla işaret ettiği neticeleri işitmek ve anlamak istersen, işte o çeşit **meşru muhabbetlerin dâr-ı âhiretteki neticelerini** bir **mukaddime** ve **dokuz işaret**le yüzden bir faydasını icmalen göstereceğiz:

Mukaddime: Cenab-ı Hak celil uluhiyetiyle, cemil rahmetiyle, kebir rububiyetiyle, kerîm re'fetiyle, azîm kudretiyle, latîf hikmetiyle, şu küçük insanın vücudunu bu kadar havas ve hissiyat ile bu derece cevarih ve cihazat ile ve muhtelif aza ve âlât ile ve mütenevvi letaif ve maneviyat ile teşhiz ve tezyin etmiştir ki tâ mütenevvi ve pek çok âlât ile hadsiz enva-ı nimetini, aksam-ı ihsanatını, tabakat-ı rahmetini, o insana ihsas etsin, bildirsin, tattırsın, tanıttırsın. Hem tâ bin bir esmasının hadsiz enva-ı tecelliyatlarını, insana o âlât ile bildirsin, tattırsın, sevdirdin. Ve o insandaki pek kesretli âlât ve cihazatın her birisinin ayrı ayrı hizmeti, ubudiyeti olduğu gibi ayrı ayrı lezzeti, elemi, vazifesi ve mükâfatı vardır.

Mesela göz, suretlerdeki güzellikleri ve âlem-i mubsıratta güzel mu'cizat-ı kudretin envaını temaşa eder. Vazifesi, nazar-ı ibretle Sâni'ine şükrandır. Nazara mahsus lezzet ve elem malûmdur, tarife hâcet yok.

Mesela kulak, sadâların envalarını, latîf nağmelerini ve mesmuat âleminde Cenab-ı Hak'ın letaif-i rahmetini hisseder. Ayrı bir ubudiyet, ayrı bir lezzet, ayrı da bir mükâfatı var.

Mesela kuvve-i şâmme, kokular taifesindeki letaif-i rahmeti hisseder. Kendine mahsus bir vazife-i şükranıyesi, bir lezzeti vardır. Elbette mükâfatı dahi vardır.

Mesela dildeki kuvve-i zaika, bütün mat'umatın ezvakını anlamakla gayet mütenevvi bir şükr-ü manevî ile vazife görür ve hâkeza...

Bütün cihazat-ı insaniyenin ve kalp ve akıl ve ruh gibi büyük ve mühim letaifin böyle ayrı ayrı vazifeleri, lezzetleri ve elemeleri vardır. İşte Cenab-ı Hak ve Hakîm-i Mutlak, bu insanda istihdam ettiği bu cihazatın elbette her birerlerine lâyük ücretlerini verecektir.

O müteaddid enva-ı muhabbetin sâbıkan beyan edilen dünyadaki muaccel neticelerini, herkes vicdan ile hisseder ve bir hads-i sadık ile ispat edilir. Âhiretteki neticeleri ise kat'iyen vücudları ve tahakkukları, icmalen Onuncu Söz'ün on iki hakikat-i kâtıa-i sâtıasıyla ve Yirmi Dokuzuncu Söz'ün altı esas-ı bâhiresiyle ispat edildiği gibi, tafsilten اَصْدَقُ الْكَلَامِ وَابْلَغُ النِّسْبِ اَمَّ كَلَامِ اللّٰهِ الْهَلِيسِكِ اَصْدَقُ الْكَلَامِ وَابْلَغُ النِّسْبِ اَمَّ كَلَامِ اللّٰهِ الْهَلِيسِكِ olan Kur'an-ı Hakîm'in âyât-ı beyyinatıyla, tasrih ve telvih ve remiz ve işaretleriyle kat'iyen sabittir. Daha uzun bürhanları getirmeye lüzum yok. Zaten başka Sözlere ve cennete dair Yirmi Sekizinci Söz'ün Arabî olan ikinci makamında ve Yirmi Dokuzuncu Söz'de çok bürhanlar geçmiştir.

Birinci İşaret: Leziz taamlara, hoş meyvelere

şâkirane muhabbet-i meşruanın uhrevî neticesi: Kur'an'ın nassıyla, cennete lâyük bir tarzda leziz taamları, güzel meyveleridir. Ve o taamlara ve o meyvelere müstehiyane bir muhabbettir. Hattâ dünyada yediğin meyve üstünde söylediğin "Elhamdülillah" kelimesi, cennet meyvesi olarak tecessüm ettirilip sana takdim edilir. Burada meyve yersin, orada "Elhamdülillah" yersin. Ve nimette ve taam içinde in'am-ı İlahîyi ve iltifat-ı Rahmani'yi gördüğünden o lezzetli şükr-ü manevî, cennette gayet leziz bir taam suretinde sana verileceği, hadîsin nassıyla, Kur'an'ın işaretleriyle ve hikmet ve rahmetin iktizasıyla sabittir.

Kur'an'ın nassıyla, cennete lâıyk bir tarzda leziz taamları, güzel meyveleridir. Ve o taamlara ve o meyvelere müştehiyane bir muhabbettir. Hattâ dünyada yediğin meyve üstünde söylediğin "Elhamdülillah" kelimesi, cennet meyvesi olarak tecessüm ettirilip sana takdim edilir. Burada meyve yersin, orada "Elhamdülillah" yersin. Ve nimette ve taam içinde in'am-ı İlahîyi ve iltifat-ı Rahmanîyi gördüğünden o lezzetli şükr-ü manevî, cennette gayet leziz bir taam suretinde sana verileceği, hadîsin nassıyla, Kur'an'ın işaretıyla ve hikmet ve rahmetin iktizasıyla sabittir.

İkinci İşaret: Dünyada meşru bir surette nefesine muhabbet, yani mehasinine bina edilen muhabbet değil belki noksaniyetlerini görüp tekmil etmeye bina edilen şefkat ile onu terbiye etmek ve onu hayra sevk etmek neticesi: O nefse lâıyk mahubları, cennette veriyor. Nefis, madem dünyada heva ve hevesini Cenab-ı Hak yolunda hüsn-ü istimal etmiş. Cihazatını, duygularını hüsn-ü suretle istihdam etmiş. Kerîm-i Mutlak, ona dünyadaki meşru ve ubudiyetkârane muhabbetin neticesi olarak cennette, cennetin yetmiş ayrı ayrı enva-ı ziynet ve letafetinin numuneleri olan yetmiş muhtelif hulleyi giydirip nefisteki bütün hâsseleri memnun edecek, okşayacak yetmiş enva-ı hüsn ile vücudunu süslendirip her biri, ruhlı küçük birer cennet hükmünde olan hurileri, o dâr-ı bekada vereceği, pek çok âyât ile tasrih ve ispat edilmiştir.

Hem dünyada gençliğe muhabbet, yani ibadette gençlik kuvvetini sarf etmenin neticesi: Dâr-ı saadette ebedî bir gençliktir.

Üçüncü İşaret: Refika-i hayatına meşru dairesinde, yani latîf şefkatine, güzel hasletine, hüsn-ü sîretine binaen samimi muhabbet ile refika-i hayatını da naşizelikten, sair günahlardan muhafaza etmenin netice-i uhreviyesi ise: Rahîm-i Mutlak, o refika-i hayatı, hurilerden daha güzel bir surette ve daha ziynetli bir tarzda, daha cazibedar bir şekilde, ona dâr-ı saadette ebedî bir refika-i hayatı ve dünyadaki eski maceraları birbirine mütelezzizane nakletmek ve eski hatıratı birbirine tahattur ettirecek enis, latîf, ebedî bir arkadaşı, bir muhib ve mahub olarak verileceğini vaad etmiştir. Elbette vaad ettiği şeyi kat'î verecektir.

Dördüncü İşaret: Valideyn ve evlada muhabbet-i meşruanın neticesi: Nass-ı Kur'an ile Cenab-ı Erhamü'r-Râhimîn, onların makamları ayrı ayrı da olsa yine o mesud aileye safi olarak lezzet-i sohbeti, cennete lâıyk bir hüsn-ü muaşeret suretinde, dâr-ı bekada ebedî mülakat ile ihsan eder. Ve on beş yaşına girmeden, yani hadd-i büluğa vâsıl olmadan vefat eden çocuklar **وَلِدَانٌ مُّخَلَّدُونَ** ile tabir edilen cennet çocukları şeklinde ve cennete lâıyk bir tarzda gayet süslü, sevimli bir surette, onları cennette dahi peder ve validelerinin kucaklarına verir. Veled-perverlik hislerini memnun eder. Ebedî o zevki ve o lezzeti onlara verir. Zira çocuklar sinn-i teklife girmediklerinden ebedî, sevimli, şirin çocuk olarak kalacaklar. Dünyadaki her lezzetli şeyin en a'lâsı cennette bulunur. Yalnız çok şirin olan veled-perverlik, yani çocuklarını sevip okşamak zevki -cennet tenasül yeri olmadığından- cennette yoktur, zannedilirdi. İşte bu surette o dahi vardır. Hem en zevkli ve en şirin bir tarzda vardır. İşte kable'l-büluğ evladı vefat edenlere müjde...

Beşinci İşaret: Dünyada **الْحُبُّ بِسُوءِ الْوَالِدَيْنِ** hükmünce salih ahbaplara muhabbetin neticesi: Cennette **عَلَى سُرُرٍ** ile tabir edilen, karşı karşıya kurulmuş cennet iskemlelerinde oturup hoş, şirin, güzel, tatlı bir surette, dünya

maceralarını ve kadîm olan hatıratlarını birbirine nakledip eğlendirmeleri suretinde; firaksız, safi bir muhabbet ve sohbet suretinde ahbablarıyla görüştüreceği, Kur'an'ın nassıyla sabittir.

Altıncı İşaret: Enbiya ve evliyaya Kur'an'ın tarif ettiği tarzda muhabbetin neticesi: O enbiya ve evliyanın şefaatlerinden berzahta, haşirde istifade etmekle beraber; gayet ulvi ve onlara lââyık makam ve füyuzattan o muhabbet vasıtasıyla istifaza etmektir. Evet "أَلَمْ نَجْعَلْ مَعَهُ مَنًا أَحَبَّ" sırrınca, âdi bir adam, en yüksek bir makama, muhabbet ettiği âlî makam bir zatın tebaiyetiyle girebilir.

Yedinci İşaret: Güzel şeylere ve bahara meşru muhabbetin, yani "Ne kadar güzel yapılmış." nazarıyla, o âsârın arkasındaki ef'alın güzelliğini ve intizamını ve intizam-ı ef'al arkasındaki güzel esmanın cilvelerini ve o güzel esmanın arkasında sıfâtın tecelliyatını ve hâkeza sevmekliğin neticesi ise: Dâr-ı bekada o güzel gördüğü masnuattan bin defa daha güzel bir tarzda esmanın cilvesini ve esma içindeki cemal ve sıfâtını, cennette görmektir. Hattâ İmam-ı Rabbanî radiyallahu anh demiş ki: "Letaif-i cennet, cilve-i esmanın temessülatıdır." Teemmel!

Sekizinci İşaret: Dünyada, dünyanın âhiret mezraası ve esma-i İlahiye âyinesi olan iki güzel yüzüne karşı mütefekkirane muhabbetin uhrevî neticesi: Dünya kadar fakat fâni dünya gibi fâni değil, bâki bir cennet verilecektir. Hem dünyada yalnız zayıf gölgeleri gösterilen esma, o cennetin âyinelerinde en şaşaalı bir surette gösterilecektir.

Hem dünyayı, mezraa-i âhiret yüzünde sevmenin neticesi: Dünyayı fidanlık, yani ancak fidanları bir derece yetiştiren küçük bir mezraası hükmünde olacak öyle bir cenneti verecek ki dünyada havas ve hissiyat-ı insaniye, küçük fidanlar olduğu halde, cennette en mükemmel bir surette inkişaf ve dünyada tohumcuklar hükmünde olan istidatları, enva-ı lezaiz ve kemalât ile sümbüllenecek surette ona verileceği, rahmetin ve hikmetin muktezası olduğu gibi, hadîsin nususuyla ve Kur'an'ın işaretleriyle sabittir.

Hem madem dünyanın her hatanın başı olan mezmum muhabbeti değil belki esmaya ve âhirete bakan iki yüzünü, esma ve âhiret için sevmiş ve ibadet-i fikriye ile o yüzleri mamur etmiş, güya bütün dünyasıyla ibadet etmiş. Elbette dünya kadar bir mükâfat alması, mukteza-yı rahmet ve hikmettir.

Hem madem âhiretin muhabbetiyle onun mezraasını sevmiş ve Cenab-ı Hakk'ın muhabbetiyle âyine-i esmasını sevmiş. Elbette dünya gibi bir mahub ister. O da dünya kadar bir cennettir.

KAYNAK LİNK: <http://www.hizmetvakfi.org/risaleinur/>